Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ANTHONY MICHAEL COLLINS
esitatud 9. juunil 2022[1]

Kohtuasi C-243/21

„TOYA“ sp. z. o.o.,
Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji
versus
Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej,
menetluses osales:
Polska Izba Komunikacji Elektronicznej

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola))

Eelotsusetaotlus – Telekommunikatsioon – Direktiiv 2014/61/EL – Artikkel 3 – Riigi reguleeriva asutuse pädevus kehtestada märkimisväärse turujõuta ettevõtjale füüsilisele taristule juurdepääsu tingimusi – Juurdepääsuga seotud vaidluse puudumine – Artikli 1 lõige 3 – Minimaalne ühtlustamine

I. Sissejuhatus

1. Käesolev eelotsusetaotlus, mille on esitanud Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola), tõstatab kaks küsimust seoses direktiivi 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta[2] tõlgendamisega. Esiteks, arvestades direktiivi 2002/21/EÜ elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste ühise reguleeriva raamistiku kohta (raamdirektiiv)[3] ning direktiivi 2002/19/EÜ elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (juurdepääsu käsitlev direktiiv)[4], siis kas direktiiviga 2014/61 on vastuolus see, kui riigi reguleeriv asutus kehtestab tingimusi sellisele elektroonilise side võrgu pakkujale, kellel ei ole asjaomasel turul märkimisväärset turujõudu? Teiseks, kas direktiiviga 2014/61 on vastuolus see, kui riigi reguleeriv asutus kehtestab telekommunikatsioonioperaatoritele tingimused juurdepääsu lubamiseks nende füüsilisele taristule, kui puudub vaidlus sellise juurdepääsu üle?

1 Algkeel: inglise.

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv (ELT 2014, L 155, lk 1).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv (raamdirektiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 33; ELT eriväljaanne 13/29, lk 349) muudetud redaktsioonis.

4 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv (juurdepääsu käsitlev direktiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 7; ELT eriväljaanne 13/29, lk 323) muudetud redaktsioonis.

II. Õiguslik raamistik

A. Euroopa Liidu õigus

1. Raamdirektiiv

2. Raamdirektiivi põhjendustes on muu hulgas märgitud järgmised eesmärgid:

„(25) Teatavate asjaolude korral on konkurentsile rajatud turu arengu tagamiseks vaja kehtestada eelkohustused. Märkimisväärse turujõu määratlus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiivis 97/33/EÜ (vastastikuse sidumise kohta telekommunikatsioonisektoris seoses universaalteenuse ja koostalitlusvõime tagamisega avatud võrgu pakkumise põhimõtete kohaldamise teel) […] on eelkohustuste künnisena olnud turu avamise esialgsetes etappides tulemuslik, kuid nüüd tuleb seda kohandada keerukamate ja dünaamilisemate turgude jaoks. Sel põhjusel on käesolevas direktiivis kasutatud mõiste samaväärne Euroopa [Kohtu] ja [Üld]kohtu pretsedendiõiguses määratletud turgu valitseva seisundi mõistega.

[…]

(27) On oluline, et regulatiivseid eelkohustusi kehtestataks vaid juhul, kui puudub tulemuslik konkurents, st turgudel, kus on üks või mitu märkimisväärse turujõuga ettevõtjat ning kus probleemi lahendamiseks ei piisa siseriikliku ja ühenduse konkurentsiõiguse vahenditest. […]“.

3. Raamdirektiivi III peatükk kannab pealkirja „Riigi reguleerivate asutuste ülesanded“. Selle artiklis 8 on sätestatud üldised eesmärgid ja reguleerimispõhimõtted. Artikli 8 lõike 5 punktis f on sätestatud, et riigi reguleerivad asutused kehtestavad regulatiivsed eelkohustused ainult juhul, kui puudub tõhus ja jätkusuutlik konkurents. Kui see tingimus on täidetud, peavad nad neid kohustusi lõdvendama või need kaotama.

4. Raamdirektiivi IV peatüki pealkiri on „Üldsätted“. Artiklis 14 määratletakse märkimisväärne turujõud. Artiklis 16 kirjeldatakse selle turuanalüüsi korda, mille riigi reguleeriv asutus peab läbi viima, et teha kindlaks, kas asjaomasel turul on toimiv konkurents: kui turul puudub toimiv konkurents, peab riigi reguleeriv asutus tegema kindlaks ettevõtjad, kellel on sellel turul märkimisväärne turujõud.

2. Juurdepääsu käsitlev direktiiv

5. Juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 8 lõikes 2 on sätestatud:

„Kui direktiivi 2002/21/EÜ (raamdirektiiv) artikli 16 kohaselt tehtud turuanalüüsi tulemusena peetakse operaatorit konkreetsel turul märkimisväärset turujõudu omavaks, kehtestavad riigi reguleerivad asutused vajaduse korral käesoleva direktiivi artiklites 9–13 sätestatud kohustused.“

6. Juurdepääsu käsitleva direktiivi artiklites 9–13 sätestatud kohustused käsitlevad järgmist: 1) läbipaistvust, nähes ette nõude, et operaator peab avaldama standardpakkumise;[5] 2) mittediskrimineerimist; 3) raamatupidamise lahusust; 4) teatavatele konkreetsetele võrguvahenditele juurdepääsu ja nende kasutamist ning 5) hinnakontrolli ja kuluarvestust.

7. Juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 8 lõikes 3 on sätestatud, et ilma et see piiraks selle direktiivi artikli 5 lõike 1 ja artikli 6 ning raamdirektiivi artiklite 12 ja 13 kohaldamist, ei kehtesta riikide reguleerivad asutused juurdepääsu käsitleva direktiivi artiklites 9–13 kirjeldatud kohustusi operaatoritele, keda ei peeta konkreetsel turul märkimisväärset turujõudu omavaks.

3. Direktiiv 2014/61

8. Direktiivi põhjendustes selgitatakse selle eesmärke järgmiselt:

„(6) Pidades silmas vajadust võtta liidu tasandi meetmeid parema lairibaühenduse kättesaadavuse tagamiseks, sealhulgas kiire lairibaühenduse taristuga seotud kulude vähendamiseks, nagu on kajastatud 13.–14. detsembri 2012. aasta Euroopa Ülemkogu järeldustes, rõhutatakse komisjoni teatises „Ühtse turu akt II“ vajadust täiendavate pingutuste järele, et saavutada kiiresti digitaalarengu tegevuskavaga seatud eesmärgid, muu hulgas käsitledes kiiretesse võrkudesse investeerimisega seotud probleemi.

(7) Kiire elektroonilise side traadita ja traadiga võrkude kasutuselevõtuks kogu liidus on vaja teha suuri investeeringuid, millest märkimisväärse osa moodustavad tsiviilehitustööde kulud. Teatud kulukate tsiviilehitustööde piiramine muudaks lairibaühenduse kasutuselevõtu tõhusamaks.

(8) Suure osa nendest kuludest võib omistada tõhususe puudumisele kasutuselevõtuprotsessis seoses olemasoleva passiivse taristu (näiteks kaablikanalid, juhtmed, juurdepääsuluugid, kaablikapid, postid, mastid, antennirajatised, tornid ja muud tugikonstruktsioonid) kasutamisega, ehitustööde koordineerimisega seotud kitsaskohtadele, koormavale halduslubade andmise menetlusele ning võrkude hoonesisese kasutuselevõtuga seotud kitsaskohtadele, mis põhjustavad suuri rahalisi takistusi, eriti maapiirkondades.

(9) Meetmed, mille eesmärk on tõhustada olemasolevate taristute kasutamist ning vähendada uute tsiviilehitustööde läbiviimise kulusid ja takistusi, peaksid olulisel määral kaasa aitama kiire elektroonilise side võrkude hoogsa ja ulatusliku kasutuselevõtu tagamisele, säilitades samas tõhusa konkurentsi, ilma et see avaldaks negatiivset mõju olemasoleva avaliku taristu ohutusele, turvalisusele ja sujuvale toimimisele.

(10) Mõned liikmesriigid on võtnud lairibaühenduse kasutuselevõtukulude vähendamisele suunatud meetmeid. Sellised tavad jäävad siiski piiratuks ja killustatuks. Nende meetmete parimate tavade kasutamise laiendamine kogu liidus võiks oluliselt kaasa aidata digitaalse ühtse turu loomisele. Lisaks ei võimalda regulatiivsete nõuete erinevused mõnikord kommunaalettevõtjate koostööd ning võivad takistada uute võrguoperaatorite turule sisenemist ja uute ärivõimaluste kasutamist, pidurdades siseturu arendamist lairibaühenduse füüsiliste taristute kasutuseks ja kasutuselevõtuks seoses kiire elektroonilise

[5] Juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 9 lõiked 2 ja 4.

side võrkudega. Lisaks sellele tundub, et liikmesriikide tasandil rakendatavad algatused ei ole alati terviklikud, ehkki meetmeid tuleks ühtse ja ulatusliku mõju saavutamiseks võtta tingimata kogu kasutuselevõtuprotsessi vältel ja kõigi sektorite lõikes.

(11) Käesoleva direktiiviga soovitakse kehtestada teatavad liiduüleselt kohaldatavad minimaalsed õigused ja kohustused, et hõlbustada kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõttu ja sektoriülest koordineerimist. Tagada tuleks minimaalsed võrdsed tingimused, kuid see ei tohiks kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega piirata riiklikul ja kohalikul tasandil kehtestatud olemasolevaid parimaid tavasid ja meetmeid, mis hõlmavad üksikasjalikumaid sätteid ja tingimusi, ega ka kõnealuseid õigusi ja kohustusi täiendavaid lisameetmeid.

[…]

(13) Elektroonilise side võrkude operaatorite ja eelkõige uute turuletulijate jaoks võib olla palju tõhusam taaskasutada elektroonilise side võrkude kasutuselevõtmiseks olemasolevaid füüsilisi taristuid, sealhulgas neid, mis kuuluvad teistele kommunaalettevõtjatele, eriti piirkondades, kus sobivat elektroonilise side võrku ei ole või kus uue füüsilise taristu ehitamine ei pruugi olla majanduslikult otstarbekas. Lisaks võib sektoritevaheline sünergia oluliselt vähendada vajadust elektroonilise side võrkude kasutuselevõtust tingitud ehitustööde järele ja seeläbi ka nendega seotud sotsiaalseid ja keskkonnakulusid, näiteks seoses saaste, häiringute ja liiklusummikutega. Seetõttu ei tuleks käesolevat direktiivi kohaldada üksnes üldkasutatavate sidevõrkude pakkujatele, vaid kõigile, kes omavad või valdavad õigust kasutada (ilma et viimane mõjutaks kolmandate isikute omandiõigust) ulatuslikke ja täieliku katvusega füüsilisi taristuid, millele saab lisada elektroonilise side võrgu elemente; see puudutab näiteks füüsilisi võrke elektri, gaasi, vee ja kanalisatsiooni pakkumiseks, äravoolusüsteemide võrke, küttevõrke ning transporditeenuste võrke.

(14) Kiirete üldkasutatavate sidevõrkude kasutuselevõtu parandamiseks siseturul tuleks käesolevas direktiivis sätestada üldkasutatavate sidevõrkude pakkujate õigused saada juurdepääs füüsilisele taristule sõltumata selle asukohast õiglastel ja mõistlikel tingimustel, mis on kooskõlas omandiõiguste tavalise kasutamisega. Kohustus anda juurdepääs füüsilisele taristule ei tohiks piirata taristu asukohaks oleva maa või hoone omaniku õigusi.“

9. Direktiivi 2014/61 artiklis 1 „Reguleerimisese ja -ala“ on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on lihtsustada ja stimuleerida kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ja võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõtmist, et vähendada selliste võrkude kasutuselevõtukulusid.

2. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ehitustööde ja füüsilise taristuga seotud miinimumnõuded, et ühtlustada nendes valdkondades liikmesriikide õigus- ja haldusnormide teatud aspekte.

3. Liikmesriigid võivad lõikes 1 osutatud eesmärgi parema saavutamise huvides säilitada või kehtestada kooskõlas liidu õigusega käesolevas direktiivis kehtestatud miinimumnõudeid ületavaid meetmeid.

4. Kui mõni käesoleva direktiivi sätetest läheb vastuollu [raamdirektiivi], [juurdepääsu käsitleva direktiivi], direktiivi 2002/20/EÜ[6], direktiivi 2002/22/EÜ[7] või direktiivi 2002/77/EÜ[8] sätetega, on ülimuslikud nimetatud direktiivide asjakohased sätted.“

10. Direktiivi 2014/61 artiklis 3 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et igal võrguoperaatoril on õigus pakkuda elektroonilise side võrke pakkuvatele või selleks õigust omavatele ettevõtjatele juurdepääsu oma füüsilisele taristule, et võtta kasutusele kiire elektroonilise side võrkude elemente. Vastu võivad liikmesriigid näha üldkasutatavate sidevõrkude operaatoritele ette õiguse pakkuda juurdepääsu oma füüsilisele taristule, et võtta kasutusele elektroonilise side võrkudest erinevaid võrke.

2. Liikmesriigid tagavad, et üldkasutatavaid sidevõrke pakkuva või selleks õigust omava ettevõtja kirjaliku taotluse alusel on igal võrguoperaatoril kohustus rahuldada kõik mõistlikud taotlused juurdepääsu saamiseks tema füüsilisele taristule õiglastel ja mõistlikel tingimustel, sealhulgas õiglase hinna eest, eesmärgiga võtta kasutusele kiire elektroonilise side võrkude elemente. Sellises kirjalikus taotluses esitatakse üksikasjad projekti kohta, millele juurdepääsu taotletakse, sealhulgas konkreetne ajavahemik.

[…]

5. Liikmesriigid nõuavad, et lõikes 4 osutatud riiklik vaidluste lahendamise organ teeks proportsionaalsuse põhimõtet täielikult arvesse võttes lõike 4 kohaselt algatatud vaidluse lahendamiseks siduva otsuse, määrates sealhulgas vajaduse korral kindlaks õiglased ja mõistlikud tingimused, sealhulgas hinnad.

Riiklik vaidluste lahendamise organ teeb vaidluse lahendamiseks otsuse nii kiiresti kui võimalik ja igal juhul nelja kuu jooksul täieliku taotluse saamisest, välja arvatud erandjuhtudel, ilma et see piiraks ühegi osapoole õigust pöörduda kohtusse.

Kui vaidlus on seotud juurdepääsuga elektroonilise side võrgu pakkuja taristule ja riiklikuks vaidluste lahendamise organiks on riigi reguleeriv asutus, võtab ta vajaduse korral arvesse raamdirektiivi artiklis 8 sätestatud eesmärke. […]

[…]“.

11. Direktiivi 2014/61 artikli 4 lõikes 1 on sätestatud, et üldkasutatavaid sidevõrke pakkuvatel ettevõtjatel on õigus saada taotluse korral juurdepääs miinimumteabele mis tahes võrguoperaatori olemasoleva füüsilise taristu kohta.

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv elektrooniliste sidevõrkude ja -teenustega seotud lubade andmise kohta (loadirektiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 21; ELT eriväljaanne 13/29, lk 337).

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiiv universaalteenuse ning kasutajate õiguste kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste puhul (universaalteenuse direktiiv) (EÜT 2002, L 108, lk 51; ELT eriväljaanne 13/29, lk 367).

8 Komisjoni 16. septembri 2002. aasta direktiiv konkurentsi kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel (EÜT 2002, L 249, lk 21; ELT eriväljaanne 08/02, lk 178).

B. Poola õigus

12. 7. mai 2010. aasta seaduse telekommunikatsiooniteenuste ja -võrkude arendamise toetamise kohta (Ustawa z 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych; edaspidi „arengutoetuse seadus“) artikli 17 lõigetes 1 ja 2 on sätestatud:

„1. Võrguoperaator tagab telekommunikatsioonieettevõtjatele kiire telekommunikatsioonivõrgu kasutuselevõtuks juurdepääsu füüsilisele taristule, sealhulgas selle ühiskasutuse.

2. Juurdepääs füüsilisele taristule on tasuline, kui lepingupooled ei lepi kokku teisiti.“

13. Arengutoetuse seaduse artikli 18 lõigetes 1–3 ja 6–8 on sätestatud:

„1. Pooled määravad kindlaks füüsilisele taristule juurdepääsu tingimused, sealhulgas koostöö tehnilised, tegevus- ja finantstingimused, füüsilisele taristule juurdepääsu lepingus, mis tuleb sõlmida kirjalikus vormis, vastasel korral on see tühine.

2. OEC juhataja [9] võib nõuda võrguoperaatorilt teavet füüsilisele taristule juurdepääsu tingimuste kohta.

3. Kui võrguoperaator on esitanud teabe füüsilisele taristule juurdepääsu tingimuste kohta, võib OEC juhataja, tegutsedes kooskõlas artikli 22 lõigetes 1–3 sätestatud kriteeriumidega, kehtestada otsusega füüsilisele taristule juurdepääsu võimaldamise tingimused. Artikli 22 lõiget 4 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

[…]

6. Võrguettevõtja, kelle suhtes on tehtud otsus füüsilisele taristule juurdepääsu tingimuste kindlaksmääramise kohta, peab sõlmima lõikes 1 osutatud lepingud tingimustel, mis ei ole ebasoodsamad kui nimetatud otsuses sätestatud tingimused.

7. Võrguettevõtja, kellele on tehtud otsus füüsilisele taristule juurdepääsu tingimuste kindlaksmääramise kohta, avaldab oma veebisaidil kõnealuse juurdepääsu andmise kehtivad tingimused.

8. Võrguettevõtja, kellele on tehtud otsus füüsilisele taristule juurdepääsu tingimuste kindlaksmääramise kohta, esitab OEC juhatajale teabe oma veebisaidi aadressil seitsme päeva jooksul alates kõnealuse juurdepääsu tingimusi reguleerivate tingimuste avaldamisest veebisaidil. Veebisaidi aadressiga seotud teabe teeb kättesaadavaks Poola Vabariigi territooriumil asuv telekommunikatsiooni teabepunkt, edaspidi „telekommunikatsiooni teabepunkt“. […]“.

14. Arengutoetuse seaduse artikli 22 lõigetes 1–3 on sätestatud:

„1. OEC juhataja teeb otsuse füüsilisele taristule juurdepääsu kohta 60 päeva jooksul alates juurdepääsutaotluse esitamise kuupäevast, võttes eelkõige arvesse vajadust tagada mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed juurdepääsutingimused.

[9] Määratletud käesoleva ettepaneku punktis 15.

2. Otsuse tegemisel telekommunikatsioonieттevõtja füüsilisele taristule juurdepääsu kohta tagab OEC juhataja, et sellise juurdepääsu tasud võimaldavad katta ettevõtja kulud, võttes eelkõige arvesse direktiivi 2002/21 artiklis 8 sätestatud eesmärke ja füüsilisele taristule juurdepääsu mõju telekommunikatsioonieттevõtja äriplaanile, eelkõige tema poolt kiiretesse telekommunikatsioonivõrkudesse tehtud investeeringutele.

3. Tasud avalikes huvides ülesandeid täitva üksuse füüsilisele taristule juurdepääsu eest määratakse kindlaks suuruses, mis võimaldab katta osa kuludest, mis üksusel tekivad taristu haldamisel.“

III. Vaidlus põhikohtuasjas ja eelotsuse küsimused

15. Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej (elektroonilise side ameti (Poola) juhataja, edaspidi „OEC juhataja“) palus 10. mail 2017 arengutoetuse seaduse artikli 17 alusel telekommunikatsioonieттevõtjal ja võrguoperaatoril TOYA sp. z o.o. esitada teave oma füüsilisele taristule juurdepääsu tagamise tingimuste kohta. 6. detsembril 2017 algatas OEC juhataja haldusmenetluse, et määrata kindlaks TOYA füüsilisele taristule juurdepääsu tingimused. OEC juhataja korraldas ajavahemikel vastavalt 8. märtsist kuni 7. aprillini 2018 ning 3. juulist kuni 2. augustini 2018 selle menetluse raames kaks eraldi konsultatsiooni. 11. septembril 2018 tegi OEC juhataja direktiivi 2014/61 rakendavate riigisiseste õigusnormide alusel otsuse, mille kohaselt peab TOYA olema valmis sõlmima lepinguid ja rahuldama taotlusi juurdepääsuks oma füüsilisele taristule (edaspidi „vaidlustatud otsus“). Samal kuupäeval tegi OEC juhataja kuus sarnast otsust veel kuue telekommunikatsioonioperaatori suhtes.

16. Vaidlustatud otsuses on märgitud, et selle õiguslik alus on muu hulgas arengutoetuse seaduse artikli 18 lõige 3 koostoimes sama seaduse artikliga 17. Selles määratakse kindlaks TOYA füüsilisele taristule juurdepääsu tingimused seoses kaabellevivõrkudega (1. lisa) ja hoonete telekommunikatsioonivõrkudega (2. lisa). Otsuse kohaselt peab TOYA olema valmis sõlmima raamlepinguid ja erilepinguid ning võtma vastu füüsilisele taristule juurdepääsu taotlusi vastavalt eelnimetatud juurdepääsutingimustele.

17. Vaidlustatud otsuses on märgitud, et tuginemine arengutoetuse seaduse artikli 17 lõikele 1 kui selle õiguslikule alusele on põhjendatud selleks, et tagada telekommunikatsioonieттevõtjate juurdepääs füüsilisele taristule, mis hõlmab ka selle taristu jagamist kiire telekommunikatsioonivõrgu kasutuselevõtuks. Regulatiivsete eesmärkide osas on vaidlustatud otsuses märgitud, et OEC juhataja võttis arvesse mitut strateegilist dokumenti, sealhulgas käesoleva ettepaneku punktis 34 viidatud digitaalarengu tegevuskava ja direktiivis 2014/61 nimetatud eesmärke, eelkõige neid, mis on esitatud selle direktiivi põhjendustes 4–9. Vaidlustatud otsuses on samuti märgitud, et see aitab kaasa nende kaabellevivõrkude kättesaadavaks tegemisega seotud tähtaegade, menetluste ja turuhindade ühtlustamisele.

18. Vaidlustatud otsuses viidatakse PIKE[10] vastuväitele, mille kohaselt rikuti proportsionaalsuse põhimõtet seoses väikese turuosaga üksustega, kelle puhul ei oldud turuprobleeme tuvastatud. Vastuseks selgitati vaidlustatud otsuses, et OEC juhataja menetlus puudutas kaabellevivõrkudele juurdepääsuga seotud vaidluste lahendamist. Mis puudutab tingimusi, mille kohaselt on OEC

[10] Polska Izba Komunikacji Elektronicznej w Warszawie (PIKE) (Poola elektroonilise side kolleegium Varssavis (PIKE)) esitas OEC juhataja menetluses oma seisukohad ja toetab TOYAt eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses. Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji (PIIT) (Poola infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni kolleegium (PIIT)) esitas samuti vaidlustatud otsuse peale kaebuse. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus liitis need kaks kaebust, ei ole PIITi esitatud väited käesoleva eelotsusetaotluse seisukohast asjakohased.

juhatajal õigus teha otsuseid, millega määratakse kindlaks füüsilisele taristule juurdepääsu tingimused, siis ei ole arengutoetuse seaduses viidatud ei omatava taristu suurusele ega ka vaidluste arvule.

19. Vaidlustatud otsuses viidatakse ka arengutoetuse seaduse artikli 22 lõigetes 1 ja 2 sätestatud nõuetele, mille kohaselt peab OEC juhataja tegema füüsilisele taristule juurdepääsu käsitleva otsuse, milles võetakse arvesse vajadust tagada, et juurdepääsutingimused oleksid mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed ning et tasud kehtestataks tasemel, mis võimaldab telekommunikatsioonide võtjal katta sellise juurdepääsu võimaldamisega seotud kulud. Seejuures tuleb arvesse võtta raamdirektiivi artikli 8 eesmärke.

20. TOYA vaidlustas vaidlustatud otsuse Sąd Okręgowy w Warszawies (Varssavi regionaalne kohus, Poola). TOYA leiab, et vastavalt direktiivi 2014/61 artikli 3 lõigetele 2 ja 5, artikli 1 lõikele 4 ning põhjendusele 12 koostoimes juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 8 lõigetega 2 ja 3 ning raamdirektiivi artikli 8 lõike 5 punktiga f võib riigi reguleeriv asutus nõuda ainult märkimisväärse turujõuga telekommunikatsioonioperaatoritelt juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 9 tähenduses standardpakkumise avaldamist. Vaidlustatud otsus on liidu õigusega vastuolus, kuna ei ole tehtud turuanalüüsi, mis tõendaks, et TOYA-l on märkimisväärne turujõud, samuti ei ole vaidlust füüsilisele taristule juurdepääsu üle direktiivi 2014/61 artikli 3 lõike 5 tähenduses.

21. Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas vaidlustatud otsuse aluseks olevad riigisisesed õigusnormid on liidu õigusega kooskõlas, ning eelkõige kahtleb ta direktiivi 2014/61 tõlgendamises juurdepääsu käsitlevat direktiivi arvestades. Lisaks, kuna see direktiiv ja raamdirektiivid tunnistati kehtetuks ja asendati direktiiviga (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik,[11] küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, millised liidu direktiivid on kohaldatavad. Seetõttu peatas ta menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [juurdepääsu käsitleva direktiivi] artikli 8 lõiget 3 koostoimes [direktiivi 2014/61] artikli 3 lõikega 5 ja artikli 1 lõigetega 3 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui riigi reguleeriv asutus võib kehtestada võrguoperaatorile, kellel on füüsiline taristu ja kes on ühtlasi üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või elektroonilise side võrgu pakkuja ning keda ei ole tunnistatud märkimisväärse turujõuga võrguoperaatoriks, kohustuse kohaldada selle asutuse varem kehtestatud tingimusi, millega on reguleeritud võrguoperaatori füüsilisele taristule juurdepääsu eeskirjad, sealhulgas lepingute sõlmimise reeglid ja kord ning kohaldatavad juurdepääsutasud, olenemata vaidluse olemasolust võrguoperaatori füüsilisele taristule juurdepääsu üle ja tõhusa konkurentsi olemasolust turul?

Teise võimalusena (2. variant):

2. Kas [direktiivi 2018/1972] artikli 67 lõikeid 1 ja 3 koos artikli 68 lõigetega 2 ja 3 koostoimes [direktiivi 2014/61] artikli 3 lõikega 5 ning artikli 1 lõigetega 3 ja 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui riigi reguleeriv asutus võib kehtestada telekommunikatsioonide võtjale, kellel on füüsiline taristu ja kes on ühtlasi üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või elektroonilise side võrgu pakkuja, keda ei ole tunnistatud märkimisväärset turujõudu omavaks võrguoperaatoriks, kohustuse kohaldada selle asutuse varem kehtestatud tingimusi, millega on reguleeritud võrguoperaatori füüsilisele taristule

[11] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (ELT 2018, L 321, lk 36).

juurdepääsu eeskirjad, sealhulgas lepingute sõlmimise reeglid ja kord ning kohaldatavad juurdepääsutasud, olenemata vaidluse olemasolust võrguoperaatori füüsilisele taristule juurdepääsu üle ja tõhusa konkurentsi olemasolust turul?“

22. TOYA, OEC juhataja, Kreeka ja Poola valitsus ning Euroopa Komisjon esitasid kirjalikud seisukohad.

IV. Õiguslik analüüs

A. Eelotsusetaotluse ulatus – kolm sissejuhatavat märkust

23. Esimene neist puudutab eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlusi küsimuses, milline liidu direktiiv on kohaldatav *ratione temporis*.

24. Vaidlustatud otsus võeti vastu 11. septembril 2018. Nagu märgivad eelotsusetaotluse esitanud kohus ja TOYA, omas see jätkuvalt õiguslikku mõju pärast seda, kui 21. detsembril 2020 tunnistati direktiivi 2018/1972 artikliga 125 kehtetuks nii raamdirektiiv kui ka juurdepääsu käsitlev direktiiv.

25. Raamdirektiiv ja juurdepääsu käsitlev direktiiv kehtisid vaidlustatud otsuse tegemise ajal. Seega on just need asjakohased, hindamaks kõnealuse otsuse aluseks olevate riigisiseste õigusnormide kooskõla liidu õigusega. Direktiiv 2018/1972 on jätkuvalt kehtiv käesoleva ettepaneku esitamise kuupäeval ja selle kohaldatavuse suhtes kahtlused puuduvad.

26. Sellest järeldub, et Euroopa Kohus peaks vastama eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimesele, mitte teisele küsimusele.

27. Teiseks sisaldavad TOYA, OEC juhataja ja Poola valitsuse esitatud märkused vaidlustatud otsuse ja selle õigusliku aluse üksikasjalikku analüüsi.[12] Kuid nagu TOYA ise tunnistab, on ELTL artikli 267 kohases menetluses, mis põhineb liikmesriikide kohtute ja Euroopa Kohtu ülesannete selgel eristamisel, üksnes liikmesriigi kohus pädev tuvastama ja hindama tema menetluses oleva kohtuasja faktilisi asjaolusid ning tõlgendama ja kohaldama riigisisest õigust.[13] Euroopa Kohtu ülesanne ei ole otsustada riigisisese otsuse laadi või tunnuste ega selle riigisisese õigusliku aluse üle.

28. Kolmandaks on komisjoni seisukohtades selgitatud, et riigi reguleeriva asutuse pädevus kehtestada direktiivi 2014/61 alusel eeltingimusi sõltub sellest, kas järgitakse teatavaid nimetatud direktiivist, raamdirektiivist, juurdepääsu käsitlevast direktiivist ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartast tulenevaid põhimõtteid ning menetlusnõudeid. Eelotsusetaotlusest ei nähtu, et eelotsusetaotluse esitanud kohus paluks Euroopa Kohtul seda küsimust selgitada. Samuti ei ole ükski teine isik seda teemat oma seisukohtades käsitlenud. Seetõttu ei ole Euroopa Kohtul vaja neil kaalutlustel peatuda.

[12] TOYA leiab, et vaidlustatud otsusel on kõik märkimisväärse turujõuga ettevõtjale adresseeritud otsuse tunnused, kuid sellel puuduvad direktiivi 2014/61 artikli 3 kohase juurdepääsuvaidluse lahendamisega seotud otsuse tunnused. Poola valitsus ja OEC juhataja ei ole sellega nõus. Nad märgivad, et ühelt poolt juurdepääsu käsitlev direktiiv ja raamdirektiiv ning teiselt poolt direktiiv 2014/61 on Poola õigusse üle võetud kahe eri seadusega, nimelt 16. juuli 2004. aasta telekommunikatsiooniseaduse (Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. prawo telekomunikacyjne) ja arengutoetuse seadusega. Poola õiguses valitsevad märkimisväärsed erinevused märkimisväärse turujõuga operaatorite poolt 16. juuli 2004. aasta telekommunikatsiooniseaduse artikli 42 alusel avaldatavate standardpakkumiste ja arengutoetuse seaduse artiklite 17 ja 18 tähenduses füüsilisele taristule juurdepääsu käsitlevate otsuste vahel. Nad leiavad, et vaidlustatud otsus tehti pädevuse raames, mis on antud OEC juhatajale arengutoetuse seaduse artiklitega 17 ja 18, millega rakendatakse direktiivi 2014/61.

[13] 9. juuli 2020. aasta kohtuotsus Raiffeisen Bank ja BRD Groupe Société Générale (C-698/18 ja C-699/18, EU:C:2020:537, punkt 46).

B. Esimese küsimuse analüüs

29. Nagu sissejuhatusest nähtub, koosneb esimene küsimus kahest osast. Esiteks, kas direktiiviga 2014/61, kui seda lugeda koostoimes juurdepääsu käsitleva direktiiviga, on vastuolus see, kui riigi reguleeriv asutus kehtestab juurdepääsutingimused sellisele elektroonilise side võrgu pakkujale, kellel ei ole märkimisväärset turujõudu? Teiseks, kas direktiiviga 2014/61 on vastuolus see, kui liikmesriigi reguleeriv asutus kehtestab taolised tingimused olukorras, kus puudub vaidlus füüsilisele taristule juurdepääsu üle?

30. TOYA leiab, et mõlemale küsimusele tuleks vastata jaatavalt.[14] OEC juhataja, Kreeka ja Poola valitsus ning komisjon ei ole sellega nõus, kuid erinevatel põhjustel. Kreeka valitsus ja komisjon tuginevad asjaomaste direktiivide grammatilisele ja kontekstipõhisele tõlgendusele. OEC juhataja ja Poola valitsus keskenduvad oma seisukohtades vaidlustatud otsuse laadile ja selle õiguslikule alusele. Nad tuginevad TOYA-le riigisisese õiguse alusel kehtestatud meetmete õiguspärasuse põhjendamisel direktiivi 2014/61 artikli 1 lõikele 3, mis näeb ette minimaalse ühtlustamise.[15]

31. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sätte sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on.[16] Käesolevas asjas teen ettepaneku analüüsida kõigepealt kolme kõnealuse direktiivi eesmärke ja konteksti ning seejärel direktiivi 2014/61 sõnastust.

1. Asjaomaste direktiivide eesmärgid ja kontekst

32. Aastal 2002 konsolideeriti suur hulk direktiive ja muutmisdirektiive eesmärgiga hõlbustada konkurentsivõimeliste turgude arengut telekommunikatsiooni valdkonnas. Raamdirektiiviga nähti ette, et riikide reguleerivad asutused määratlevad asjaomased turud vastavalt konkurentsiõiguse põhimõtetele ja määravad kindlaks märkimisväärse turujõuga ettevõtjad, kellele võib kehtestada teatavaid kohustusi, et hõlbustada selliste konkurentsivõimeliste turgude arengut. Võeti vastu neli eriotstarbelist direktiivi, sealhulgas juurdepääsu käsitlev direktiiv, millega reguleeritakse juurdepääsu telekommunikatsioonivõrkudele ja nende vastastikust sidumist. Aastal 2009 vastu võetud õigusaktides rõhutati vajadust soodustada investeeringuid, innovatsiooni ja järgmise põlvkonna võrke, muutmata samas 2002. aastal vastu võetud direktiivide paketis sisalduvaid regulatiivseid eesmärke ja põhimõtteid.[17]

33. 2002. ja 2009. aasta õigusaktide paketi peamiste eesmärkide hulgas oli konkurentsi parandamine, hõlbustades riikide reguleerivatel asutustel kohustuste kehtestamist märkimisväärse turujõuga operaatoritele. Sellest hoolimata nähti raamdirektiivis ja juurdepääsu käsitlevas direktiivis ette ka võimalus, et riikide reguleerivad asutused võivad kehtestada kohustusi operaatoritele, kellel ei ole märkimisväärset turujõudu. Raamdirektiivi põhjenduses 23 viidatakse rajatiste ühiskasutusele linnaplaneerimise, rahvatervise või keskkonnaga seotud põhjustel, võimaluse korral vabatahtlike kokkulepete kaudu. Raamdirektiivi artikkel 12, mida on muudetud direktiiviga 2009/140/EÜ[18], kannab pealkirja „Elektrooniliste sidevõrkude pakkujate ühispaiknemine ning võrgu osade ja seotud vahendite ühiskasutus“. See võimaldas riikide reguleerivatel asutustel kehtestada teatavatel asjaoludel ja tingimustel nõude kasutada vahendeid

[14] Vt käesoleva ettepaneku punkt 20.

[15] Vt käesoleva ettepaneku punkt 23.

[16] 17. septembri 2015. aasta kohtuotsus KPN (C-85/14, EU:C:2015:610, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

[17] Vt näiteks Savin, A., *EU Telelecommunications Law*, Elgar European Law Series, 2018, 1. ja 2. peatükk.

[18] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta direktiiv (ELT 2009, L 337, lk 37).

ühiselt või võtta meetmeid riiklike ehitustööde koordineerimiseks objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel. Raamdirektiivi artiklile 12 tuginemisel ei pea riigi reguleeriv asutus enne tuvastama, et telekommunikatsioonioperaatoril on märkimisväärne turujõud.[19] Juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 5 lõige 1 võimaldas riigi reguleerivatel asutustel teatavatel tingimustel soodustada ja tagada piisav juurdepääs ning vastastikune sidumine, ilma et see mõjutaks meetmeid, mida võidakse võtta märkimisväärse turujõuga ettevõtjate suhtes.[20]

34. 2010. aasta mais avaldas komisjon Euroopa digitaalse tegevuskava (edaspidi „digitaalne tegevuskava“) eesmärgiga tagada jätkusuutlik majanduslik ja sotsiaalne kasu, mida annab kiirele ja ülikiirele internetiühendusele ning koostalitlusvõimelistele rakendustele tuginev digitaalne ühtne turg.[21] Komisjon leidis, et ilma sekkumiseta on oht, et soovitud tulemust ei saavutata, kiired lairibaühendused koonduvad paari suure tihedusega piirkonda ning liitumistasud ja hinnad püsivad kõrged. Selle tulemusel võeti vastu kaks algatust, mis on käesoleva eelotsusetaotluse kontekstis asjakohased.

35. Esiteks andis komisjon 2010. aasta septembris soovituse 2010/572/EL reguleeritud juurdepääsu kohta järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkudele.[22] See soovitus hõlmab eelkõige nende ettevõtjate suhtes kehtestatud parandusmeetmeid, kes on raamdirektiivi artikli 16 kohase turuanalüüsi tulemusel tunnistatud märkimisväärset turujõudu omavaks. Kui aga taristu dubleerimine on majanduslikult ebatõhus või füüsiliselt teostamatu, võivad liikmesriigid kehtestada kooskõlas direktiivi artikliga 12 elektroonilisi sidevõrkusid käitavatele ettevõtjatele seadmete ühiskasutuse kohustuse, mis on kohane tsiviilehituse taristu ja lõppsegmentide kitsaskohtade ületamiseks.

36. Digitaalarengu tegevuskavas tehti omakorda ettepanek, et pädevad asutused peaksid tagama, et riiklike ja erasektori tsiviilehitustöödel võetakse süstemaatiliselt arvesse lairibavõrke ja hoonesisest juhtmestikku, trasside rajamise õiguse saamist ja olemasoleva, kaabelduseks sobiva passiivse taristu kaardistamist.[23] Selle algatuse tulemusel võeti lõpuks vastu direktiiv 2014/61, mille eesmärk on lihtsustada ja stimuleerida kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ja võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõtmist, et vähendada selliste võrkude kasutuselevõtukulusid.[24]

2. Direktiivi 2014/61 sõnastus

37. Direktiivi 2014/61 sõnastusest nähtub selgesti, et selle kohaldamine ei piirdu olukordadega, kus operaatorid tunnistatakse märkimisväärset turujõudu omavaks või kus turud ei toimi konkurentsinõuete kohaselt. Direktiivi 2014/61 artiklites 3 ja 4 käsitletakse juurdepääsu olemasolevale füüsilisele taristule ning selle läbipaistvust. Energia-, vee-, transpordi- ja muude

[19] Juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 8 lõike 3 kohaselt ei piira nõue kehtestada selle direktiivi artiklites 9–13 sätestatud kohustused üksnes neile telekommunikatsioonioperaatoritele, kes on tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, raamdirektiivi artikli 12 kohaldamist.

[20] Juurdepääsu käsitleva direktiivi artikli 8 lõige 3, mis näeb ette, et kohustus kehtestada artiklites 9–13 sätestatud kohustused üksnes neile telekommunikatsioonioperaatoritele, kes on määratud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, ei piira ka selle direktiivi artikli 5 lõike 1 kohaldamist. Vt 12. novembri 2009. aasta kohtuotsus TeliaSonera Finland (C-192/08, EU:C:2009:696) ja 17. septembri 2015. aasta kohtuotsus KPN (C-85/14, EU:C:2015:610).

[21] Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa digitaalne tegevuskava“, 19. mai 2010, KOM(2010) 245 (lõplik).

[22] ELT 2010, L 251, lk 35.

[23] Vt digitaalse tegevuskava punkt 2.4.1, komisjoni poolt 2012. aasta oktoobris avaldatud teatises „Ühtse turu akt II. Üheskoos uue majanduskasvu eest“ ette nähtud prioriteetsete meetmete punkt 9 ja direktiivi 2014/61 põhjendused 1–10.

[24] Direktiivi 2014/61 artikli 1 lõige 1.

kommunaalvõrkude operaatoritel ning üldkasutatavate sidevõrkude pakkujatel on õigus pakkuda juurdepääsu füüsilisele taristule. Võrguoperaatorite suhtes üldiselt ja mitte ainult märkimisväärse turujõuga ettevõtjate suhtes kehtib kohustus rahuldada kõik mõistlikud taotlused juurdepääsu saamiseks tema füüsilisele taristule õiglastel ja mõistlikel tingimustel, sealhulgas õiglase hinna eest, eesmärgiga võtta kasutusele kiire elektroonilise side võrkude elemente.[25] Kui juurdepääsu andmisest keeldutakse või kui ei jõuta kokkuleppele konkreetsetes tingimustes, peavad liikmesriigid tagama, et kummalgi osapoolel on õigus pöörduda pädeva riikliku vaidluste lahendamise organi poole.[26] Seejärel peab see organ tegema vaidluse lahendamiseks siduva otsuse, määrates sealhulgas vajaduse korral kindlaks õiglased ja mõistlikud tingimused, sealhulgas hinnad.[27]

38. Direktiivi 2014/61 põhjenduses 12 märgitakse, et kui kohaldatakse täpsemaid reguleerivaid meetmeid (*lex specialis*), peaksid need olema ülimuslikud direktiivis sätestatud miinimumõiguste ja -kohustuste suhtes (*lex generalis*). Seega ei piira direktiiv 2014/61 raamdirektiivi ja juurdepääsu käsitleva direktiivi regulatsiooni. Direktiivi 2014/61 põhjenduses 17 on osutatud, et märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistatud ettevõtjatele kehtestatud füüsilise taristu juurdepääsu kohustused on juba hõlmatud konkreetsete õiguslike kohustustega ja direktiiv 2014/61 neid kohustusi ei mõjuta. Põhjenduses 31 viidatakse võimalusele, et liikmesriigid võivad raamdirektiivi artikli 12 alusel olla juba võtnud meetmeid seoses ühispaiknemise ning võrgu osade ja seotud vahendite jagamisega.[28]

39. Eeltoodust tuleneb, et direktiivi 2014/61 eesmärk on tagada homse ühiskonna digitaalseks taristuks peetavate kiire elektroonilise side võrkude kättesaadavus. Direktiivi 2014/61 kohaldatakse valdkonnaüleselt ja selles kasutatakse selliseid reguleerimismehhanisme nagu läbipaistvus, haldusjärelevalve ja vaidluste lahendamine muudel eesmärkidel kui konkurentsile kui sellisele kaasaaitamine. Direktiiviga kehtestatakse ulatuslikum õigus taotleda ja saada juurdepääs füüsilisele taristule kui see, mis on ette nähtud seoses selliste ettevõtjatega, kes on loetud raamdirektiivi ja juurdepääsudirektiivi kohaselt märkimisväärset turujõudu omavaks. Kuna raamdirektiiv ja juurdepääsu käsitlev direktiiv näevad samuti ette võimaluse kehtestada juurdepääsukohustusi teenuseosutajatele, keda ei ole tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, ei ole nende direktiivide ja direktiivi 2014/61 vahel vastuolu.

40. Juurdepääsu käsitlev direktiiv ei takista seega riigi reguleerival asutusel kehtestada füüsilisele taristule juurdepääsu tingimusi operaatoritele, keda ei ole tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks. Teisisõnu võivad riigi reguleerivad asutused kehtestada direktiivi 2014/61 alusel tingimusi ka olukorras, kus ei ole tuvastatud, et asjaomasel turul puudub tõhus konkurents.

41. Käsitledes esimese küsimuse teist osa, nimelt seda, kas direktiiviga 2014/61 on vastuolus see, kui liikmesriigi reguleeriv asutus kehtestab tingimusi olukorras, kus puudub vaidlus füüsilisele taristule juurdepääsu üle, on oluline, et selle direktiivi artikli 1 lõike 2 kohaselt on direktiiviga kehtestatud miinimumnõuded. Direktiivi 2014/61 artikli 1 lõikes 3 on sätestatud, et liikmesriigid võivad kooskõlas liidu õigusega säilitada või kehtestada meetmeid, mis lähevad kaugemale direktiiviga kehtestatud miinimumnõuetest, et paremini saavutada eesmärki hõlbustada ja

[25] Direktiivi 2014/61 artikli 3 lõige 2.

[26] Direktiivi 2014/61 artikli 3 lõige 4.

[27] Direktiivi 2014/61 artikli 3 lõige 5.

[28] Vt käesoleva ettepaneku punkt 33. Kui vaadata direktiivi 2014/61 sõnastust mitmes muus keeles, sealhulgas hollandi, prantsuse, itaalia, poola, portugali ja hispaania keeles, viib see samale järeldusele.

stimuleerida kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ja võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõtmist, et vähendada selliste võrkude kasutuselevõtukulusid. [29]

42. Kuigi direktiiv 2014/61 näeb seega ette, et selle eesmärgid saavutatakse juurdepääsutingimusi, sealhulgas hinda puudutavate vaidluste lahendamisega *ex post*, see tähendab pärast selliste vaidluste tekkimist, on lubatud võtta riigisiseseid meetmeid, mis on suunatud nende eesmärkide paremale saavutamisele, kuid mis lähevad kaugemale direktiivis 2014/61 ettenähtust. [30]

43. Komisjon leiab, et vaidlusalustes riigisisestes õigusaktides ette nähtud *ex-ante*-lähenemisviisi eesmärk on hõlbustada oluliste tõkete kõrvaldamist füüsilisele taristule juurdepääsult. Komisjon ja Poola valitsus märgivad, et nii *ex-ante-* kui ka *ex-post*-lähenemisviisid aitavad kaasa direktiivi 2014/61 eesmärkide saavutamisele. Selles kontekstis on huvitav märkida, et direktiivi 2014/61 hindamist ja läbivaatamist käsitleva avaliku konsultatsiooni koondaruande kohaselt on enamik vastajaid seisukohal, et raskused juurdepääsutingimuste kokkuleppimisel füüsilise taristu omanikega ning aeglane või ebatõhus vaidluste lahendamise protsess (*ex-post*-lähenemine) toovad kaasa võrkude kulukama ja/või aeglasema kasutuselevõtu. Seega ei ole ebamõistlik eeldada, et Poola õigusnormidega ilmselt edendataval *ex-ante*-lähenemisel võivad kavandatud eesmärkide saavutamise hõlbustamise seisukohast olla teatavad eelised, võrreldes direktiivis 2014/61 kirjeldatud *ex-post*-lähenemisviisiga.

44. Olen seisukohal, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et riigisisestes õigusnormides ette nähtud *ex-ante*-lähenemisviisil on samad eesmärgid kui direktiivis 2014/61 ette nähtud *ex-post*-lähenemisel, siis on need riigisisesed õigusnormid põhimõtteliselt nimetatud direktiiviga kooskõlas.

V. Ettepanek

45. Seetõttu teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola) esitatud küsimusele järgmiselt:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/19/EÜ elektroonilistele sidevõrkudele ja nendega seotud vahenditele juurdepääsu ja vastastikuse sidumise kohta (juurdepääsu käsitlev direktiiv) artikli 8 lõikega 3 koostoimes Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta artikli 3 lõikega 5 ning artikli 1 lõigetega 3 ja 4 ei ole vastuolus see, kui riigi reguleeriv asutus kehtestab ettevõtjale, kes omab füüsilist taristut ja on ühtlasi üldkasutatavate elektrooniliste sideteenuste või elektroonilise side võrgu pakkuja, kuid keda ei ole tunnistatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks, kohustuse kohaldada kõnealuse ettevõtja füüsilisele taristule juurdepääsuks nimetatud asutuse poolt varem kehtestatud tingimusi, sealhulgas lepingute sõlmimise reegleid ja korda ning kohaldatavaid juurdepääsutasusid, olenemata vaidluse olemasolust võrguoperaatori füüsilisele taristule juurdepääsu üle ja tõhusa konkurentsi olemasolust turul.

[29] Vt selle kohta ka direktiivi 2014/61 põhjendus 11.

[30] Direktiivi 2014/61 artikli 3 lõiked 2–5.